

การบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของนักเรียน
โรงเรียนเชียงรายวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
The Administration and Management Student Care and Support System Promoting
Good Characteristics of Students at Chiangrai Vidhayakhom School, Mueang,
Chiang Rai Province

นางสาวจันทร์ฉาย ไทยรัตน์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร. ไพโรภ รัตนวงค์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ เวชชะ

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

บทคัดย่อ

การศึกษาอิสระครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุตามภาพอนาคตที่พึงประสงค์ แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิ มาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างาน หัวหน้าระดับการศึกษาและครู ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ศึกษาจากเอกสารข้อมูลของสถานศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2558 มาจนถึงปัจจุบัน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์เนื้อหา สังเคราะห์ (Content Analysis) สรุปเป็นความเรียง ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับ ปานกลาง ภาพรวมของการวางแผน มีคุณภาพอยู่ในระดับ มาก ภาพรวมของการปฏิบัติตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน มีคุณภาพอยู่ในระดับ ปานกลาง ภาพรวมของการศึกษาผลที่เกิดขึ้นมีคุณภาพอยู่ในระดับ มาก ภาพรวมของการปรับปรุง แก้ไข มีคุณภาพอยู่ในระดับ ปานกลาง

2. ผลการศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญแยกเป็น 2 ส่วนคือ ปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่อุดร้ง ดังนี้ ปัจจัยที่สนับสนุนได้แก่ มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีโครงสร้างชัดเจน แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย มีทัศนคติที่ดี ส่วนเหตุปัจจัยที่อุดร้งได้แก่ บุคคล ครูบางคนขาดความรู้ความเข้าใจในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและจิตวิทยาแนะแนว ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย ขาดความเข้มงวดในการกำกับ ติดตามในการดำเนินงานจากทีมผู้รับผิดชอบ และวิธีการยังขาดความทันสมัยในการจัดการเกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศ โครงการกิจกรรม ควรจัดให้เหมาะสมกับนักเรียนโดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ปัญหาด้านการสื่อสารกับเครือข่ายในชุมชนค่อนข้างมีน้อยและขาดการทำวิจัยที่เกี่ยวกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยตรง

3. แนวทางการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนเชียงรายวิทยาคมให้บรรลุตามภาพอนาคตที่พึงประสงค์ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเชียงรายวิทยาคม ในช่วงปีการศึกษา 2561 - 2565 มี 2 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรและ ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความเข้มแข็งขึ้น เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาสภาพการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และปัจจัยจุดรั้งที่เกิดขึ้นกับระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม

Abstract

The objectives of this study were 1) to examine the administration and management circumstance of student care and support system; 2) to investigate key factors affecting the administration and management quality of student care and support system; 3) to propose the guidelines for efficient and effective administration and management of student care and support system in achieving desired future scenario. The data source, for example, primary data came from school administrators, chiefs of section, heads of class level, and teachers. The secondary data came from school documents from academic year 2015-present. The research instruments were questionnaire, interview, focus-group discussion. The data analysis employed mean, standard deviation, and content analysis. The results showed that:

1. The circumstance on administration and management of student care and support system covering 5 steps, in overall, was rated at the moderate level. And, the overall impact was found at the high level. The overall improvement and maintenance was found at the moderate level.

2. The key factors were sectioned into 2 parts: promoting and depromoting factors. The promoting factors were the school deployed education development plan, having clear organization structure, assigning operation committee, focusing on participation of all parties involved, showing positive attitudes. The depromoting factors were some teachers lacked knowledge and psychology guidance and understanding of student care and support system, modern equipment, strict supervision and monitoring from the team, modern information system management. The projects and activities should be organized consistently with specific vulnerable and problematic groups of students. The communication problems with the community network was relatively low. The school also lacked research projects about the student care and support system.

3. The guidelines for efficient and effective administration and management of student care and support system in achieving the desired future scenario of Chiang Rai Witthayakhom School for academic year 2018-2022 consisted of 2 strategies. Strategy 1: Develop students to attain morality, ethics, and desirable characteristics of the curriculum. Strategy 2: Develop stronger quality of student care and support system for use as the strategies fixing the problems in the student care and support system as well as the depromoting factors affecting the student care and support system of the school to empower the student desirable characteristics.

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : คำชี้แจง) ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาอย่างทั่วถึง โดยมีผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงาน คือ

1. ปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหารและครูให้ส่งเสริมดูแลพัฒนานักเรียนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม
2. วางระบบที่จะสร้างความมั่นใจว่านักเรียนทุกคนมีครู อาจารย์อย่างน้อยหนึ่งคนที่จะคอยดูแลทุกข์สุขอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง
3. สนับสนุนให้ครู อาจารย์ มีการประสานงานผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบันเพื่อให้ บ้าน โรงเรียนและชุมชนเชื่อมประสานร่วมกันเป็นเครือข่ายช่วยกันเฝ้าระวังดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. ประสานสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ชุมชนและผู้ชำนาญในสาขาต่างๆ เพื่อให้มีการส่งต่อและรับช่วง การแก้ไข ส่งเสริม พัฒนานักเรียนและเยาวชนในรูปแบบสหวิทยาการ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีคุณค่าและจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับนักเรียนอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และยั่งยืน

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการดำรงชีวิต จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายในโรงเรียนให้ดำเนินการแก้ปัญหาของนักเรียน ตลอดจนการสร้างระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะครูทุกท่านในโรงเรียนให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันและแก้ปัญหาต่างๆ ให้นักเรียนสามารถเลือกและตัดสินใจได้อย่างฉลาดและถูกต้องเหมาะสม รู้จักพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ แต่ที่ผ่านมาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียน ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นเท่าที่ควร เหตุสำคัญเพราะครูที่ปรึกษาภาระมากจนไม่มีเวลาเอาใจใส่นักเรียนอย่างเต็มที่ โรงเรียนยังไม่มีระบบดูแลช่วยเหลือที่เข้มแข็ง (กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา, 2550 : 26)

จากรายงานประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2558 - 2559 โรงเรียนเชียงรยวิทยาคม (2558 : 47, 2559 : 55) เป็นโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานพันธกิจ การศึกษามูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย เปิดทำการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการบริหารงาน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านศาสนกิจ 2) ด้านวิชาการ 3) ด้านบริหารงานบุคคล 4) ด้านงบประมาณ 5) ด้านการบริหารทั่วไป 6) ด้านกิจการนักเรียน ซึ่งงานฝ่ายกิจการนักเรียนเกี่ยวข้องในการส่งเสริม สนับสนุน ปลุกฝัง บ่มเพาะในด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่ดีของนักเรียน ดังนั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญโดยตรงคือครูที่ปรึกษา ในการดำเนินการต่างๆให้เป็นไปตามนโยบายของการจัดการศึกษาของโรงเรียน จากรายงานข้อมูลของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปีการศึกษา 2559 พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่พบในสถานศึกษามีหลากหลายปัญหา ได้แก่ ปัญหานักเรียนมาโรงเรียนสายเป็นประจำจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 นักเรียนขาดเรียนบ่อย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 2 นักเรียนติดเกมคอมพิวเตอร์จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 การคบเพื่อนต่างเพศจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 3.34ปัญหานิยมประลองความเร็วโดยการแข่งรถมอเตอร์ไซด์ มีพฤติกรรม การใช้รถจักรยานยนต์ที่ผิดกฎหมายจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 2.17 และปัญหายานนอก เช่น ปัญหาความแตกแยกในครอบครัว การหย่าร้าง การขาดความอบอุ่นและการขาดการดูแลจากคนในครอบครัว ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหา

ที่ต้องได้รับการแก้ไขเร่งด่วน เพราะทำให้เกิดผลกระทบต่อการเรียนของนักเรียน ในกระบวนการจัดการศึกษาของโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม

ตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมาโรงเรียนได้นำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาปรับปรุงใช้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของนักเรียนโดยเน้นให้นักเรียนสามารถปรับตัวเพื่อดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมต่อไป โดยทางโรงเรียนนั้นได้คำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนในทุกๆ ด้าน โรงเรียนมีการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมหลักของกระบวนการ 5 ขั้นตอน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อนักเรียน ซึ่งทางโรงเรียนได้พบปัญหาของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า มีแนวทางในการปฏิบัติงานที่ยังไม่ชัดเจน ในการจัดโครงสร้างคณะกรรมการดำเนินงานของระบบดังกล่าวนี้ ซึ่งประสบปัญหาครูและบุคลากรยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและจิตวิทยาแนะแนว ตลอดจนถึงการจัดการกับปัญหาของนักเรียนโดยขาดการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง

จากการศึกษาสภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความน่าสนใจ ทำให้ผู้วิจัยมีความต้องการที่จะศึกษาการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม เพื่อหาคำตอบของการบริหารจัดการ โดยกำหนดความน่าจะเป็นในอนาคตและแนวทางการพัฒนาคุณภาพควรเป็นอย่างไร จึงจะเหมาะสมกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นไปตามนโยบายของการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อนำผลที่ได้ไปพัฒนาการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในช่วงเวลา พ.ศ. 2560 - 2565 ของโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์รอง

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเพื่อให้บรรลุตามภาพอนาคตที่พึงประสงค์

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำหลักการตามผลการศึกษา ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
2. ได้แนวทางในการวางแผน การจัดองค์การ ภาวะผู้นำ การควบคุม การบริหาร และการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ขั้นตอนที่ 1 ประชากร คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 คน หัวหน้าแต่ละระดับการศึกษาจำนวน 5 คน ครูระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 จำนวน 25 คน รวมทั้งหมด 35 คน

ขั้นตอนที่ 2 ประชากร คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 3 คน หัวหน้างานกิจการนักเรียน จำนวน 1 คน ครูฝ่ายปกครองและแนะแนวจำนวน 2 คน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำนวน 1 คน หัวหน้าระดับการศึกษา จำนวน 5 คน รวมทั้งหมด 12 คน

ขั้นตอนที่ 3 ประชากร คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 3 คน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้าระดับการศึกษา จำนวน 2 คน ครูฝ่ายปกครองและแนะแนว จำนวน 2 คน ตัวแทนผู้ปกครอง จำนวน 2 คน ตัวแทนคณะกรรมการบริหารโรงเรียน จำนวน 2 คนรวมทั้งหมด 12 คน

2. ขอบเขตเนื้อหา

2.1 การบริหารจัดการโดยใช้วงจร PDSA ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การศึกษาผลที่เกิดขึ้น (Study) และการปรับปรุง แก้ไข (Act)

2.2 ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไข และการส่งต่อ

3. ระยะเวลา

การศึกษาสภาพและการศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเสริมสร้าง คุณลักษณะที่ดีของนักเรียนโรงเรียนเชียงรายวิทยาคมในส่วนที่อดีตได้ศึกษาจากข้อมูลตั้งแต่ปีการศึกษา 2558 จนถึงปัจจุบันคือปีการศึกษา 2560 ส่วนการเสนอแนวทางเพื่อพัฒนาคุณภาพในการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของการบริหารจัดการในอีก 5 ปี ข้างหน้าคือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561-2565 ระยะเวลาดำเนินการศึกษาอิสระเริ่มตั้งแต่เดือน มกราคม – กุมภาพันธ์ 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 คน หัวหน้าแต่ละระดับการศึกษาจำนวน 5 คน ครูระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 จำนวน 25 คน รวมทั้งหมด 35 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และ ตอนที่ 2 สอบถามสภาพการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และประเมินค่า (Rating)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายถึงผู้บริหารโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม จากนั้น ขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนเชียงรายวิทยาคมเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่กำหนดไว้ เมื่อดำเนินการเก็บแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 นำมาวิเคราะห์ โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

4.2 ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 นำมาวิเคราะห์ โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้การแปลผลข้อมูล โดยนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 106) ดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับน้อย
1.0 - 1.50	หมายถึง มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับน้อยที่สุด

จากนั้นนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 3 คน หัวหน้างานกิจการนักเรียน จำนวน 1 คน ครูฝ่ายปกครองและแนะแนวจำนวน 2 คน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำนวน 1 คน หัวหน้าระดับการศึกษา จำนวน 5 คน รวมทั้งหมด 12 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview : IDI) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายถึงผู้บริหารโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม จากนั้น ขออนุญาตผู้บริหารเข้าเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามที่กำหนดไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่บันทึกในแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับเหตุและปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม โดยเขียนความเรียง

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 3 คน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำนวน 1 คน หัวหน้าระดับการศึกษาจำนวน 2 คน ครูฝ่ายปกครองและแนะแนวจำนวน 2 คน ตัวแทนผู้ปกครองจำนวน 2 คน ตัวแทนคณะกรรมการบริหารโรงเรียน จำนวน 2 คนรวมทั้งหมด 12 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาขอหนังสือเชิญจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จากนั้น ดำเนินการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตามกำหนดการที่วางไว้ โดยมีประเด็นการสนทนา คือ การหาแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตามประเด็นคำถามที่กำหนด

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ได้สรุปผลศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1.1 ประเด็นที่ 1 ระดับคุณภาพของการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก มีดังนี้

1.1.1 การวางแผนปฏิบัติการ คือ สถานศึกษากำหนดการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ในนโยบายของสถานศึกษา

1.1.2 ศึกษาผลที่เกิดขึ้น คือ คณะกรรมการอำนวยการแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 ประเด็นที่ 2 ระดับคุณภาพของการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง มีดังนี้

1.2.1 การปฏิบัติตามแผน คือ คณะกรรมการประสานงานได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ เทคนิคหรือทักษะต่างๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2.1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ สถานศึกษามีเครื่องมือและวิธีการในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างหลากหลาย

1.2.1.2 การคัดกรองนักเรียน คือ สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการคัดกรองนักเรียน

1.2.1.3 การส่งเสริมและพัฒนา คือ สถานศึกษามีการจัดทำรายงานการประชุมผู้ปกครองเพื่อเป็นหลักฐานและนำเสนอผู้ปกครองทุกครั้งที่มีการประชุมครั้งต่อไป

1.2.1.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา คือ สถานศึกษามีการรายงานผลการป้องกันช่วยเหลือและแก้ปัญหานักเรียนให้ผู้เกี่ยวข้องทราบครูใช้หลักจิตวิทยาช่วยในการให้คำปรึกษา

1.2.1.5 การส่งต่อ คือ สถานศึกษามีการประสานงานกับบุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก

1.2.2 ปรับปรุง แก้ไข คือ สถานศึกษามีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

2. เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพของการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1 เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสนับสนุนหรืออุดหนุน ด้านการวางแผนปฏิบัติการมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก โดยมีปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ คน มีส่วนร่วม มีทัศนคติที่ตึงงบประมาณ มีการบรรจุลงในแผนปฏิบัติการประจำปี การบริหารจัดการ มีแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและมีโครงสร้างชัดเจน วิธีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความเหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา เป็นไปตามระเบียบวิธีของคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านปัจจัยอุดหนุน ได้แก่ ครูบางส่วนขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดวัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัยขาดความเข้มงวดในการกำกับติดตามในการดำเนินงานจากทีมกิจการนักเรียนและวิธีการยังขาดความทันสมัยในการจัดการเกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศ

2.2 เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสนับสนุนหรืออุดหนุนด้านการปฏิบัติตามแผนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก การคัดกรองนักเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพอยู่ในระดับน้อย การป้องกันและแก้ไขปัญหามีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง และการส่งต่อ มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน มีการกำหนดภาระงานการดำเนินงาน 5 ด้านของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ชัดเจน งบประมาณ มีการบรรจุลงในแผนปฏิบัติการประจำปี งาน/โครงการ/กิจกรรม มีการบรรจุลงในแผนปฏิบัติการประจำปี นักเรียนมีส่วนร่วมในงาน โครงการ กิจกรรม โดยมุ่งพัฒนาทักษะผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย เครือข่าย มีกลุ่มเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่วนปัจจัยที่อุดหนุน ได้แก่ คน ครูบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาในการดูแลเอาใจใส่นักเรียน ขาดความเข้มงวดจริงจังในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน งบประมาณควรสนับสนุนเครื่องมือที่มีความทันสมัย งาน/โครงการ/กิจกรรม ควรจัดให้เหมาะสมกับนักเรียนทุกคน โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา เครือข่าย การประสานงานด้านการสื่อสารมีค่อนข้างน้อย

2.3 เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสนับสนุนหรืออุดหนุน ด้านการศึกษาผลที่เกิดขึ้น โดยมีปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ คน มีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ มีโครงสร้างการบริหารงานชัดเจน มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน งบประมาณ มีการสนับสนุนให้ทุนการศึกษา การบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมในกระบวนการ 5 ด้านของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การทำงานด้วยบรรยากาศแบบกัลยาณมิตร มีการควบคุมและตรวจสอบด้วยวงจรคุณภาพ PDCA การวัดผลมีเครื่องมือชัดเจนมีความหลากหลาย ส่วนปัจจัยที่อุดหนุน ได้แก่ คน ครูดูแลเอาใจใส่นักเรียนกลุ่มปัญหาไม่จริงจัง ไม่ต่อเนื่อง การอบรมประชุมเกี่ยวกับงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องจิตวิทยาค่อนข้างน้อยมา งบประมาณไม่เพียงพอสำหรับเยี่ยมบ้านนักเรียนที่มีปัญหา/กลุ่มเสี่ยงไม่ทั่วถึง การบริหารจัดการ การปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การปรับปรุงงานไม่ต่อเนื่อง การวัดผลขาดความเข้มงวดในการกำกับ ติดตาม และการประเมินผลเป็นระยะ และนำผลมาปรับปรุงและพัฒนา มีค่อนข้างน้อย

2.4 เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสนับสนุนหรืออุดหนุนด้านการปรับปรุง แก้ไข โดยมีปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ คน ทุกคนมีทัศนคติที่ดีในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน งานกิจการนักเรียน มีการกำหนดงาน/โครงการ/กิจกรรม ตามกระบวนการ 5 ด้านของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านข้อมูล สถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมการอบรม มีการสรุปรายงานการดำเนินงานระบบ

ดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 กระบวนการ และมีการรายงานการพัฒนาวิชาชีพครู ส่วนปัจจัยผู้จัดตั้ง ได้แก่ คน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ค่อนข้างน้อยทั้งภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา การพัฒนาครูเกี่ยวกับเรื่องจิตวิทยาแนะแนวมีค่อนข้างน้อย ด้านการวิจัย ควรส่งเสริมการทำวิจัยเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านกิจการนักเรียน มีการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ต่อเนื่อง ด้านข้อมูล ควรนำผลการประเมินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปพัฒนาปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง

3. แนวทางการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนเชียงรายวิทยาคมให้บรรลุตามภาพอนาคตที่พึงประสงค์ มีดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision) ปีการศึกษา 2561 – 2565 คือ “เสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม สู่ความเป็นเลิศ”

พันธกิจ (Mission)

1. พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร
2. พัฒนาระบบการเสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความเข้มแข็งขึ้น

ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร โดยวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมปลูกฝัง บ่มเพาะและกล่อมเกลาลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ของหลักสูตรให้แก่ผู้เรียน
2. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม

เข้ากับกระบวนการเรียนรู้และวิถีชีวิตประจำวัน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความเข้มแข็งขึ้น โดยวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมให้ครูมี ความรู้ ความสามารถ เชี่ยวชาญในการเรื่องการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน
2. เพื่อพัฒนาระบบรูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน
3. เพื่อส่งเสริมการนิเทศ ติดตามและประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ
4. เพื่อสร้างและขยายเครือข่ายการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาศาภาพการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม ภาพรวม พบว่าด้านการวางแผนปฏิบัติ มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ คณะกรรมการประสานงานมีการประชุมชี้แจง สร้างความเข้าใจงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้กับบุคลากรและได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ เทคนิคหรือทักษะต่างๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งผลให้ครูบางส่วนขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจาก โรงเรียนเชียงรายวิทยาคม เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีการจัดโครงสร้างการบริหารโรงเรียนแยกเป็นระดับการศึกษา ทำให้การสร้างความรู้ความเข้าใจงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตลอดจนการดำเนินการจัดฝึกอบรมบุคลากร ให้มีความรู้ เทคนิคหรือทักษะต่างๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ให้กับคณะครูในภาพรวมของโรงเรียนทั้งหมด ดำเนินการในแต่ละระดับชั้น จึงทำให้ไม่เกิดความเป็นเอกภาพในการพัฒนาครู ในการสร้างความเข้าใจและการพัฒนาครูในภาพรวม ทำให้การวางแผนปฏิบัติการโดยเฉพาะการสร้าง ความเข้าใจและการพัฒนาครู ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่เป็นเอกภาพให้ไปในทิศทางเดียวกันของโรงเรียน ซึ่งปรากฏผลในลักษณะเดียวกันกับโรงเรียนขนาดใหญ่หลายๆ โรงเรียน ดังการศึกษาของ รัตนพร พลลาภ (2551 : 72, 103) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ที่พบว่าปัญหาที่พบในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ครูยังไม่เข้าใจระบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่มีเทคนิควิธีการให้คำปรึกษาช่วยเหลือนักเรียน ขาดความมั่นใจในการให้คำปรึกษาช่วยเหลือนักเรียน

ด้านการปฏิบัติตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน โดยขั้นตอนการส่งเสริมและพัฒนา โดยภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย ในรายการสถานศึกษามีการจัดทำรายงานการประชุมผู้ปกครอง ส่งเสริมให้นักเรียน มีการวางแผนชีวิตในการเลือกอาชีพหรือการศึกษาต่อและมีการจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) เนื่องจาก โรงเรียนเชียงรายวิทยาคม เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ นักเรียนที่เข้ามาเรียนมาจากพื้นที่ต่างๆ ของจังหวัดเชียงราย โดยนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาส่วนใหญ่จะมาพักอาศัยอยู่ตามหอพัก ทำให้ขาดการดูแลจากผู้ปกครอง หรือผู้ปกครองมี ภารกิจ ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมก่อนเปิดภาคเรียนกับ ทางโรงเรียน จึงส่งผลให้ทางโรงเรียนไม่สามารถติดต่อประสานงาน หรือรายงานการประชุมให้แก่ผู้ปกครองได้รับ ทราบอย่างทั่วถึงทุกคน เพื่อให้เกิดการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเต็มที่ร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง สอดคล้องกับการศึกษาของ อรทัย มังคลาด (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียน ราชประชานุเคราะห์ 24 อำเภอ จุน จังหวัดพะเยา พบว่า ควรปรับปรุงกระบวนการ การดำเนินงานให้เป็นระบบมากขึ้นและให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การติดตาม กำกับนิเทศ ผลการดำเนินงาน และนำผลปฏิบัติงานมาปรับปรุงหรือพัฒนา จากการดำเนินการดังกล่าวจะสอดคล้องกับนโยบาย ของสถานศึกษาเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 1) มีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งมีการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็น บุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง ดังนั้นคุณภาพของการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนก็จะส่งผลต่อความเชื่อมั่นของสถานศึกษา

2. ผลการศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยมีเหตุปัจจัย สำคัญที่มีผลต่อการจัดตั้ง ด้านการวางแผน ได้แก่ ครูบางส่วนขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดวัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัย ขาดความเข้มงวดในการกำกับติดตามในการดำเนินงาน จากทีมกิจการนักเรียนและวิธีการยังขาดความทันสมัยในการจัดการเกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศ มีสาเหตุมาจาก โรงเรียนเชียงรายวิทยาคม ยังไม่ได้กำหนดทิศทาง การพัฒนาระบบได้แก่ ครูบางส่วนขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดวัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัย ขาดความเข้มงวดในการ กำกับติดตามในการดำเนินงานจากทีมกิจการนักเรียนและวิธีการยังขาดความทันสมัยในการจัดการเกี่ยวกับข้อมูล

สารสนเทศอย่างชัดเจน ไม่มีแผนพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการเฉพาะ ซึ่งเป็นลักษณะเช่นเดียวกับผล การศึกษาด้านการปฏิบัติงาน ตามแผนกระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีปัจจัยสำคัญที่ถูกรั้งคือ บุคลากร ครุบางส่วนขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาในการดูแลเอาใจใส่นักเรียน ขาดความเข้มงวดจริงจังในการ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน งบประมาณควรสนับสนุนเครื่องมือที่มีความทันสมัย งาน/โครงการ/ กิจกรรม

จากผลการศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ทั้งด้านการวางแผน และด้านปฏิบัติงานตามแผนกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม ยังไม่เป็นตามที่กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2554 : 16 - 18) ได้กำหนดปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ผู้บริหารรวมทั้งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนต่างตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนและให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ครูทุกคน และผู้เกี่ยวข้องจะต้องตระหนักให้ความสำคัญกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน มีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ ต้องมีการประสานงานกัน อย่างใกล้ชิด และมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด

3. แนวทางการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุตามภาพอนาคตที่พึงประสงค์ จากผลการศึกษา ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม ในช่วงปีการศึกษา 2561 - 2565 มี 2 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร และยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาสภาพการบริหาร จัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และปัจจัยจุดรั้งที่เกิดขึ้นกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน เชียงรายวิทยาคม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม รองรับต่อการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นในสภาวะการณ์ปัจจุบัน และสร้างคุณภาพของนักเรียนที่จะเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมประเทศชาติ และสังคมโลก ในอนาคต จากยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม จะเห็น ได้ว่ายุทธศาสตร์ สอดคล้องกับการวิจัย หรือการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลายเรื่อง ได้แก่ นิวัฒน์ ไชยโคตร (2553 : 74 , 98 - 104) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต 1 พบว่า การพัฒนาเพื่อยกระดับประสิทธิผล ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต้องให้นักเรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และ สุขนิสัยที่ดี มีทักษะชีวิต สามารถหลีกเลี่ยง ป้องกันภัยอันตรายและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและสังคม และนักเรียนมีเจตคติและมีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพสุจริต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรนำข้อเสนอแนะแนวทางยุทธศาสตร์ที่ได้มาใช้ในการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการวางแผน การจัดโครงสร้างของโรงเรียนและจัดสรรงบประมาณตามแผนงานและโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความเหมาะสมต่อการดำเนินงาน

2. ครูควรได้รับการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้คณะครูและฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจและมีการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้รับผิดชอบควรมีการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งนำผลการติดตามประเมินผลใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละภาคเรียน

3. ผู้บริหารและฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรมีการบริหารงานโดยเน้นการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเฉพาะขั้นตอนการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง เพื่อจะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรศึกษาผลการบริหารและการจัดการกับกลุ่มประชากรนักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อให้ได้ข้อมูลในภาพรวมที่กว้างขึ้น

3. ควรศึกษาในเชิงคุณภาพ โรงเรียนที่เป็นต้นแบบหรือผลงานดีเด่น (Best Practices) ด้านการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเป็นรูปแบบตัวอย่างในการพัฒนาที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต. (2554). รายงานวิจัยการพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับประชาชนไทย

อายุ 12 - 60 ปี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาสุขภาพจิตกรมสุขภาพจิต.

เกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2550). การศึกษาเพื่อคุณภาพแห่งชีวิต. สมุทรสาคร: แปลน กราฟ.

นิวัฒน์ ไชยโคตร. (2553). ประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต).

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน.

รัตนพร พลลาภ. (2551). การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมุกดาหาร

อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร. (การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต).

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม.

โรงเรียนเชียงรายวิทยาคม. (2558). รายงานประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา (Self Assessment Report) ปีการศึกษา 2558. เชียงราย: โรงเรียนฯ.

_____. (2559). รายงานประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา (Self Assessment Report) ปีการศึกษา 2559. เชียงราย: โรงเรียนฯ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). หลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาข้าราชการครูเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งสายงานผู้บริหารในสถานศึกษา ปบประมาณ 2547. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ.

_____. (2552). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ.
อรรถัย มังคลาต. (2552). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24
อำเภออุ้ม จังหวัดพะเยา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.